

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2019–2020) uzupełniającego »Horyzont 2020« – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji”

[COM(2017) 698 final – 2017/312 (NLE)]

(2018/C 237/06)

Sprawozdawca: **Jacques LEMERCIER**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 18.1.2018 Rada Unii Europejskiej, 10.1.2018
Podstawa prawna	Art. 106a traktatu EURATOM i art. 304 TFUE
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	9.3.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	14.3.2018
Sesja plenarna nr	533
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	178/0/7

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Do programu Euratom na lata 2019–2020 przeniesiono działania badawcze z poprzedniej edycji tego programu (2014–2018). Jest on całkowicie spójny z poprzednim programem. Wniosek Komisji zawiera bardzo niewiele zmian. Dotyczą one przeważnie budżetu i mają na celu zapewnienie ciągłości programu.

1.2. EKES przyjmuje owe zmiany do wiadomości, biorąc pod uwagę swoje wcześniejsze opinie w tej sprawie ⁽¹⁾.

1.3. Głównym celem finansowanych przez Euratom badań w zakresie rozszczepienia jest zwiększenie bezpieczeństwa technologii jądrowych. EKES uważa, że kwestie dotyczące bezpieczeństwa jądrowego powinny być przedmiotem najwyższej uwagi. Do priorytetów powinny należeć także ograniczenie i składowanie długożyciowych odpadów promieniotwórczych, kontrola materiałów rozszczepialnych oraz ochrona radiologiczna. Wspomnianymi kierunkami badań należy się dzielić w ramach Europejskiego Forum Energii Jądrowej (ENEF), w którym reprezentowane jest społeczeństwo obywatelskie, w tym EKES.

1.4. EKES zasadniczo ponawia i potwierdza postulat, który w tej sprawie sformułował w poprzednich opiniach: „[...] stan wiedzy na temat technologii jądrowych, ich wykorzystania i ich konsekwencji musi zostać utrzymany i rozwinięty. Ramowy program badań i rozwoju Euratom odgrywa rolę koordynującą oraz umożliwia łączenie zasobów i integrację wspólnych wysiłków, dzięki czemu wnosi w tym kontekście istotną europejską wartość dodaną” ⁽²⁾.

1.5. EKES przypomina też o swoim postulatcie, by Komisja Europejska w dalszym ciągu zalecała rozwój energii z odnawialnych źródeł niekopalnych oraz by odpowiednio zrównoważyła udział energii jądrowej w koszykach energetycznych poszczególnych państw.

1.6. Liczne incydenty, które miały miejsce w europejskich elektrowniach jądrowych, wykazały, że podwykonawstwo przyczynia się do braku bezpieczeństwa w zakresie utrzymania elektrowni jądrowych. EKES jest zdania, że podwykonawstwo powinno być ograniczone i ściśle uregulowane.

1.7. EKES wzywa do zwrócenia szczególnej uwagi na te kwestie w kontekście brexitu i porzucenia de facto Traktatu EURATOM przez Zjednoczone Królestwo.

⁽¹⁾ Dz.U. C 34 z 2.2.2017, s. 66, Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 111 oraz Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 127.

⁽²⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 111 i Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 127.

2. Istota komunikatu Komisji Europejskiej

2.1. Celem wniosku Komisji jest przyjęcie nowego rozporządzenia w celu przedłużenia wszystkich działań badawczych realizowanych na podstawie rozporządzenia Rady (Euratom) nr 1314/2013 w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji.

2.2. Wniosek dotyczący programu Euratom na lata 2019–2020 stanowi uzupełnienie programu „Horyzont 2020”. Określa on budżet na działania bezpośrednie i pośrednie, wyznacza cele badawczo-rozwojowe oraz określa instrumenty wsparcia w dziedzinie badań i rozwoju.

2.3. Zgodnie z art. 7 traktatu Euratom aktualny program Euratom (2014–2018) jest ograniczony pięcioletnimi ramami czasowymi. Celem wniosku jest zapewnienie sprawnej kontynuacji programu w latach 2019–2020. Dzięki temu podejściu będzie można zapewnić większą spójność z harmonogramem programu „Horyzont 2020”. Jest to szczególnie ważne z uwagi na fakt, iż programy Euratom i „Horyzont 2020” służą realizacji wzajemnie się wzmacniających celów.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES przyjmuje do wiadomości konkluzje Komisji dotyczące śródkresowej oceny programu Euratom na lata 2014–2018, a w szczególności to, że przeprowadzone przez Komisję analizy „nie przyniosły rozstrzygających ustaleń, które podawałyby w wątpliwość strategię i format programu na lata 2014–2018 lub wymagałyby złożenia przez Komisję wniosku w sprawie przeglądu zakresu programu, działań w nim przewidzianych lub sposobu jego realizacji, z myślą o latach 2019–2020”.

3.2. EKES odnotowuje również, że konsultacje publiczne, które przeprowadzono w okresie od października 2016 r. do stycznia 2017 r., aby uzyskać informacje na potrzeby śródkresowej oceny programu Euratom na lata 2014–2018 oraz przedstawienia wniosku w sprawie programu Euratom na lata 2019–2020, przyniosły ogólnie pozytywne reakcje: 80 % respondentów zgodziło się lub zdecydowanie się zgodziło, że program jest stosowny do potrzeb. Ponadto respondenci docenili w szczególności wyniki osiągnięte w zakresie edukacji i szkoleń, bezpieczeństwa istniejących reaktorów, badań w dziedzinie gospodarowania odpadami oraz w dziedzinie syntezy jądrowej. Natomiast nie wydaje się, aby program przyniósł efekt mnożnikowy odnośnie do inwestycji prywatnych.

3.3. Komisja zobowiązuje się zadbać o to, by zalecenia wydane przez różne zainteresowane strony zostały wzięte pod uwagę przy opracowywaniu programu prac Euratom na lata 2019–2020 lub w ramach jej rutynowych działań nadzorczych i zarządczych w zakresie programu Euratom oraz aby zalecenia dotyczące bardziej długoterminowych aspektów zostały uwzględnione w ocenie skutków *ex ante* kolejnego programu Euratom realizowanego na podstawie nowych wieloletnich ram finansowych (po roku 2020).

3.4. EKES przyjmuje powyższe do wiadomości i, biorąc pod uwagę swoje wcześniejsze opinie w tej sprawie, wyraża poparcie dla wniosku Komisji.

3.5. W duchu poprzednich opinii EKES zaznacza, że głównym celem finansowanych przez Euratom badań w zakresie rozszczepienia jest zwiększenie bezpieczeństwa technologii jądrowych. EKES uważa, że kwestie dotyczące bezpieczeństwa jądrowego powinny być przedmiotem najwyższej uwagi. Do priorytetów powinny należeć także ograniczenie i składowanie długożyciowych odpadów promieniotwórczych, kontrola materiałów rozszczepialnych oraz ochrona radiologiczna.

3.6. EKES ponownie podkreśla: „[...] stan wiedzy na temat technologii jądrowych, ich wykorzystania i ich konsekwencji musi zostać utrzymany i rozwinięty. Ramowy program badań i rozwoju Euratom odgrywa rolę koordynującą oraz umożliwia łączenie zasobów i integrację wspólnych wysiłków, dzięki czemu wnosi w tym kontekście istotną europejską wartość dodaną”⁽³⁾.

Bruksela, dnia 14 marca 2018 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽³⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 111 i Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 127.